

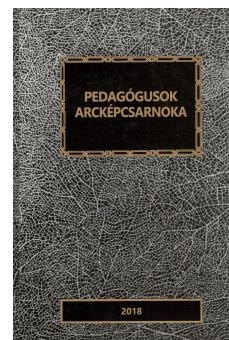
Pedagógus Arcképcsarnoka, 17. kötet bemutatója

A Pedagógusok Arcképcsarnokának legújabb, immár 17. kötete közös munka eredménye, azé a közös munkáé, amelyet Ungvári János tanár úr alapozott meg két évtizeddel ezelőtt.

Egyesületünk alakuló ülésén 1998-ban őt választották az akkori nevén Hajdú-Bihar megyei Neveléstörténeti Egyesület elnökévé. Az az értékteremtő munka, amely az elmúlt idők pedagógusainak életét, munkásságát szándékozott kiemelni a feledésből szervezeten működő munkaközösséggé vált.

Kezdetben emléküléseken elevenítették fel egy-egy jeles pályatárs életútját. A megemlékezések szövege kötetekbe rendezetten került nyilvánosságra. Néhány év alatt 16 ilyen kiadvány jelent meg. A kezdeményezés

iránt megnyilvánuló érdeklődés és a megemlékezésre javasoltak nagy száma tette szükségessé, hogy más módon; egy kötetben többen kerülhessenek bemutatásra. Ungvári János tanár úr megtalálta az erre alkalmas keretet: a Kazinczy Ferenc által meghonosított arcképcsarnok mintáját követve fogalmazta meg azokat az elvárásokat, amelyeket az életrajzok megírásánál tanácsos figyelembe venni, ajánlása – kevés módosítással – azóta is minden kötetben megtalálható.

2002-ben jelent meg a Pedagógusok Arcképcsarnoka első kötete. Éveken át az alapító főszerkesztő vállalta magára a kiadvánnyal kapcsolatos feladatok nagy részét, majd Nyirkos Tibor tanár úr vette át a szerkesztést és a szerkesztő bizottság irányítását. Az utóbbi két esztendőben Szikszainé dr. Nagy Irma volt a kötet szerkesztője. Hosszú éveken át Csermely László mérnök úrnak köszönhetjük a szeretettel és alkotó kedvvel végzett technikai szerkesztést. Az élet rendje szerint munkatársaink sorából többeket elvesztettünk, de hála Istennek mindig akadtak vállalkozók a munka folytatására.

Jelen kötetünk szerkesztője Balogné dr. Zsoldos Julianna nyugalmazott főiskolai docens. A szerkesztés és előkészítés munkájába több új kolléga is bekapcsolódott. A technikai szerkesztést Janóczki József tanár úr vette át, aki a korábbiakhoz hasonló igényességgel és hozzáértéssel látja el a feladatot.

Az eddig megjelent 17 kötetben összesen 1961 pedagógus-életrajz jelent meg. Mind korábban, mind most óvónőkről, tanyai és falusi tanítókról, általános- és középiskolai tanárokról, szakoktatókról, egyetemi professzorokról és az oktatásügy más jeles személyiségeiről írtak kollégáik, tanítványaik, családtagjaik, tisztelőik. Az a 102 életrajz, amely a mostani kötetben olvasható, arról tanúskodik, hogy szerzőinket nem a múlton merengés, a nosztalgia vezette, hanem a jövőt építő szándék, példaállítás az új nemzedékek elé. Nagy szükség van erre ma, hiszen a teremtés és a természet törvényeit megkérdőjelező korunkban a hagyományok, a hit, a szeretet, a munka és a józan ész meggyőző erejének kellene úrrá lennie azon a sok zűr-zavaron, amelyet lépten-nyomon tapasztalunk.

A normális élet rendjéért a család mellett az iskolának van a legnagyobb felelőssége. Ez a tudat kell vezesse a jövő pedagógusait, tanulva az elődök példájából, hogy nemzedékről – nemzedékre tovább éljenek a legjobb hagyományok. Szépen érvényesül ez a pedagógus-dinasztiák életében. Talán elég utalnom az új kötetből a Kopasz-családra és a kunhegyesi születésű Nagy Lászlóra, akiknek édesapja és fia is ennek a pályának volt jeles képviselője, de szerzőink között is szép számmal vannak tanítók és tanárok, akik szüleikről írtak, s talán gyermekeik is ezt az élethivatást fogják választani.

„... a pedagógus hivatást ... a legszebb hivatásnak gondolom és itt a hivatás kifejezést hangsúlyoznám, ami nem tévesztendő össze a foglalkozás fogalmával.”

A sok-sok kiváló pedagógus életútját olvasva, elgondolkodtam azon, mi vonzza erre a pályára a fiatalokat? Anyagi előnyök bizonyosan nem, de van valami, ami a nyíltszívű ember számára a legvonzóbb: a közvetlen emberi kapcsolatok lehetősége, ami már az óvónő vagy tanító és a kisgyermek között kialakul, majd a tanár és tanítványa között, amikor a pedagógus szakmai és élettapasztalata birtokában megértéssel, szeretettel segíti át a kamaszkor problémáin még a megátalkodott, vásott diákokat is, hogy érett fiatalemberekké nevelje őket, mint a szolnoki Pásztor Géza.

A szarvasi Vajda Péter Gimnázium egykori tanára dr. Pálos György fanatikus munkaszeretete és munkabírása mellett a szegények és üldözöttek iránti együttérzése, segítőkészsége állhat követendő példaként. Az elhagyatottságot, nélkülözést megélt Regőczy atya hitbéli elkötelezettséggel alapított a

háború árváinak gyermekotthont. Az empátia és segítőszándék vezette a tehetős családból való, vagyonos Kégly Szerénát oktató munkájában és karitatív tevékenységében.

Talán nem tekinthetjük véletlennek, hogy az új kötetben feltűnően sok testnevelő tanár életrajza olvasható, olyan sportemberekről, akik a sportszerű életvitelt népszerűsítették. Ha a mai gyermekek és fiatalok életmódját látjuk, azt a passzív időtöltést, amely az elektronikai eszközök használatával vonult be az életükbe, akkor bizony nagyon aktuálisnak kell ítélnünk azoknak a kollégáknak a példáját, akik a sportban nem csak egészségmegőrző, de jellemformáló erőt is láttak, akik a csapatmunka és a tanítványok felkészítése, menedzselése mellett spot-létesítményekért küzdöttek. Részük volt honfitársaink sport-sikereiben, amelyek magyarságtudatunkat erősítették és erősítik ma is, amikor szinte egyedül a sport területén érvényesül osztatlanul a nemzeti érzés, a hazaszeretet. A sok-sok kiváló testnevelő tanár közül csak néhányat említek: Tatár Miklóst, Vermes Kati nénit, dr. Rajkai Tibort, Kerékgyártó Lászlót, Pálnagy Balázst akinek gazdag életébe még a képzőművészeti alkotó munka is helyet kapott.

Az irodalom, történelem, földrajz és természetrajz tanárainak tantárgyukból adódóan módjuk van nemzeti értékeink megismertetésére, de még a matematika, fizika és kémia tanítása is alkalmat ad arra, hogy a magyar tudomány kiválóságainak és világraszóló eredményeinek bemutatásával felébredjék a nemzeti büszkeséget diákjaikban. Ezt tették azok az általános- és középiskolai tanárok, akikről ebben a kötetben tanítványaik emlékező sorai olvashatók.

A hazai ének és zenetanítás hagyományai ma is példaértékűek: a magyar népdal, Bartók zenéje, a Kodály-módszer és a szakrális zene egyidejű jelenléte tette sikeressé Felvégi Béla, Virág László munkásságát.

A kötet bemutatásakor csak néhány jellemző vonás felvillantására van lehetőségem, de bízom abban, hogy érdeklődéssel fogják olvasni az életrajzokat, s talán megrendülten fedezik fel azokat a kiválóságokat, akik a korábbi érában hitük miatt ítéltettek feledésbe, mint Orosz Sándor Ágoston bazilita szerzetes tanár, Raffay Sándor evangélikus püspök, teológiai tanár, Tardos Sándor, a sokoldalúan képzett piarista tanár. Legyen példájuk figyelmeztetés a jövőnek: nem szabad mostohán bánni az emberi értékekkel.

Különösen figyelemre méltó köteteink „Emlékezünk régiekről” rovata, amely évről-évre ma már alig ismert pedagógusoknak állít emléket. Most Losoncról kaptunk megemlékezést Homokay Pálról, akinek „Költészettan” könyvét még Petőfi Sándor is haszonnal forgatta. A régmúltból elevenítette fel könyvtáros kolleginánk Kalocsa Róza alakját, akiben a hazai nőnevelés egyik úttörőjét tisztelhetjük.

Az új kötetben is számos olyan pedagógus életrajza olvasható, akiről eddig sehol nem emlékeztek meg, s ezt különösen fontos kulturmisszióknak nevezhetjük.

A sorozat másfél évtized alatt a magyar neveléstörténet és kulturhistória valóságos kincsesládájává vált, méltán kapott helyet a magyar értéktárban.

Köszönet illeti mindazokat, akik szerzőként, szerkesztőként valamint a szöveggondozásban, a szervezés munkájában részt vettek és akik támogatták a kötet megjelenését.

Bízom abban, hogy a jövőben is önzetlen, önkéntes munkával folytatódhat a Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület értékmentő és egyben értékteremtő tevékenysége.

2018. október 13.

Korompai Gáborné